

Raport z konsultacji

Projekt rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie wymagań wobec szkół i placówek został w dniu **3 kwietnia 2015 r.** przekazany do konsultacji publicznych następującym podmiotom:

- 1) Zarządowi Głównemu Związku Nauczycielstwa Polskiego;
- 2) Chrześcijańskiemu Związkowi Zawodowemu „Solidarność im. ks. Jerzego Popiełuszki”;
- 3) Sekcji Krajowej Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”;
- 4) Komisji Krajowej Wolnego Związku Zawodowego „Sierpień 80”;
- 5) Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”;
- 6) Zarządowi Krajowemu Związku Zawodowego Nauczycieli Średnich Szkół Leśnych w Polsce;
- 7) Związkowi Zawodowemu Pracowników Oświaty i Wychowania „Oświata”;
- 8) Krajowej Sekcji Oświaty NSZZ „Solidarność 80”;
- 9) Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność 80”;
- 10) Forum Związków Zawodowych;
- 11) Niezależnemu Samorządnemu Związkowi Zawodowemu Pracowników Schronisk dla Nieletnich i Zakładów Poprawczych;
- 12) Związkowi Zawodowemu „Rada Poradnictwa”;
- 13) Business Centre Club – Związkowi Pracodawców;
- 14) Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”;
- 15) Federacji Związków Zawodowych Pracowników Kultury i Sztuki;
- 16) Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”;
- 17) Ogólnopolskiemu Porozumieniu Związków Zawodowych;
- 18) Zarządowi Głównemu Związku Zakładów Doskonalenia Zawodowego;
- 19) Sekretariatowi Konferencji Episkopatu Polski;
- 20) Polskiej Radzie Ekumenicznej;
- 21) Radzie Szkół Katolickich;
- 22) Społecznemu Towarzystwu Oświatowemu;
- 23) Krajowemu Forum Oświaty Niepublicznej;
- 24) Krajowemu Porozumieniu Rodziców i Rad Rodziców;
- 25) Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Kadry Kierowniczej Oświaty;
- 26) Krajowemu Komitetowi Wychowania Resocjalizującego;
- 27) Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych;
- 28) Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Powiatowych i Gminnych Samorządowych Ośrodków Doskonalenia Nauczycieli;
- 29) Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Pracowników Resocjalizacji;
- 30) Polskiemu Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym;
- 31) Radzie do spraw Szkolnictwa Artystycznego;
- 32) Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego;
- 33) Radzie Szkolnictwa Wyższego i Nauki ZNP;
- 34) Stowarzyszeniu Oświatowców Polskich – Zarządowi Głównemu;
- 35) Towarzystwu Wiedzy Powszechnej – Zarządowi Głównemu;

- 36) Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji;
- 37) Federacji Inicjatyw Oświatowych;
- 38) Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej;
- 39) Konferencji Dyrektorów Bibliotek Pedagogicznych;
- 40) Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich;
- 41) Stowarzyszeniu Dyrektorów Szkół Średnich;
- 42) Polskiemu Stowarzyszeniu Dyrektorów Szkół;
- 43) Fundacji „Rodzice szkole”;
- 44) Krajowemu Porozumieniu Rodziców i Rad Rodziców;
- 45) Aliansowi Ewangelicznemu;
- 46) Fundacji SYNAPSIS;
- 47) Stowarzyszeniu Przyjaciół Integracji;
- 48) Polskiemu Związkowi Głuchych – Zarządowi Głównemu;
- 49) Polskiemu Związkowi Niewidomych – Zarządowi Głównemu;
- 50) Polskiemu Związkowi Logopedów;
- 51) Polskiemu Towarzystwu ADHD;
- 52) Polskiemu Towarzystwu Dysleksji;
- 53) Polskiemu Towarzystwu Logopedycznemu;
- 54) Towarzystwu Pomocy Głuchoniewidomym.

Projekt został także przekazany do zaopiniowania przez Rzecznika Praw Dziecka i Rzecznika Praw Obywatelskich oraz przekazany do zaopiniowania Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego i Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych oraz Etnicznych.

Ponadto projekt został zamieszczony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji.

Opinie i uwagi do projektu rozporządzenia zgłosili:

1. Zarząd Główny Związku Zakładów Doskonalenia Zawodowego;
2. Fundacja Rzecznik Praw Rodziców.

W opinii **Zarządu Głównego Związku Zakładów Doskonalenia Zawodowego** *niektóre z wymagań zawartych w załączniku do rozporządzenia mają charakter „życzeniowy” i są trudne do realizacji w 25-osobowej klasie (np.: „nauczyciele motywują uczniów (...) wspierają ich w trudnych sytuacjach tworząc atmosferę sprzyjającą uczeniu się” , lub „uczniowie czują się odpowiedzialni za własny rozwój”, czy też „ w szkole (...) są prowadzone działania uwzględniające indywidualizację procesu edukacji w odniesieniu do każdego ucznia”). Ponadto rozporządzenie powinno skupić się na procesach, a nie na tematach oraz promować ideę kształcenia ustawicznego będącą elementem strategii rozwoju gospodarki, poprzez wiedzę i kwalifikacje obywateli. Należy w większym stopniu położyć nacisk na to, jak szkoła rozwija kluczowe umiejętności (np. rozumienia tekstów, umiejętność ich analizy, wykorzystywania wiedzy w praktyce, umiejętność pracy w zespole, wystąpień publicznych itd.). Należałoby również więcej uwagi poświęcić metodom i zasadom nauczania.*

Przedstawione przez ZGZZDN propozycje zagadnień dotyczące istoty pracy szkół i placówek już zostały uwzględnione w odpowiednich wymaganiach, tj.:

- zgłoszony postulat dotyczący *promowania idei kształcenia ustawicznego* mieści się w wymaganiu *Promowana jest wartość edukacji*,
- wskazanie, aby w rozporządzeniu „w większym stopniu położyć nacisk na rozwijanie określonych umiejętności, np. rozumienia tekstów, ich analizy, wykorzystywania wiedzy w praktyce, umiejętność pracy w zespole, wystąpienia publicznych itd.” znajduje swoje odzwierciedlenie w wymaganiu: *Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej*,
- postulowane zagadnienie dotyczące „*metod i zasad nauczania*” jest już uwzględnione w zakresie wymagania *Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się*.

Pozostałe zgłoszone przez ZGZZDZ uwagi mają charakter opinii i nie zawierają konkretnych propozycji, pozwalających na odniesienie się do proponowanych zmian.

Uwagi zgłoszone przez **Fundację Rzecznik Praw Rodziców** dotyczą:

1. dopisania do charakterystyki (na poziomie podstawowym) wymagania dotyczącego *organizacji procesów w sposób sprzyjający uczeniu się (zarówno wobec przedszkoli, jak i szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, szkół artystycznych itd.)* zapisu stanowiącego, że *edukacja i opieka nad dziećmi oraz nauka uczniów zorganizowana jest w systemie jednozmiannym*;
2. uwzględnienia w charakterystykach (na poziomie podstawowym) wymagań dotyczących *kształtowania postaw i respektowania norm społecznych* zapisów uzależniających podejmowanie przez przedszkole/szkołę/placówkę działań antydyskryminacyjnych od zgody rodziców i we współpracy z nimi.

W związku z uwagą dotyczącą *organizowania opieki i nauki w systemie jednozmiannym* wyjaśnienia wymaga zakres projektowanego rozporządzenia stanowiącego akt wykonawczy do przepisu art. 21a ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Na podstawie ww. przepisu ustawy szkoły zobowiązane zostały do podejmowania niezbędnych działań w celu tworzenia optymalnych warunków realizacji działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej, zapewnienia każdemu uczniowi warunków niezbędnych do jego rozwoju, podnoszenia jakości pracy szkoły/placówki i jej rozwoju organizacyjnego.

Wymagania wobec szkół dotyczą realizacji działań w obszarach:

1. efektów w zakresie kształcenia, wychowania i opieki oraz realizacji celów i zadań statutowych;
2. organizacji procesów kształcenia, wychowania i opieki;
3. tworzenia warunków do rozwoju i aktywności uczniów;
4. współpracy z rodzicami i środowiskiem lokalnym;
5. zarządzania szkołą lub placówką.

Zawarte w charakterystykach wymagań zapisy odnoszą się bezpośrednio do przedszkoli, szkół i placówek (dyrektorów i nauczycieli), wskazując na wymagane (na poziomie podstawowym) i zalecane (na poziomie wysokim) ich działania w ramach poszczególnych wymagań mieszczące się w pięciu ww. obszarach pracy. Wymagania państwa wobec szkół uwzględniają zmieniające się potrzeby odbiorców usług edukacyjnych, m. in.: służą rozwojowi społeczeństwa wiedzy, promują ideę uczenia się przez całe życie, zachęcają do współpracy i twórczego podejścia do rozwiązywania problemów, aktywizują do angażowania się w życie społeczności. Odnoszą się do kilkudziesięciu tysięcy szkół i placówek różnych typów, wielkości, specjalności, uwarunkowań, w których działają (również lokalowych). Wymagania dają możliwość autonomicznego kształtowania działań podejmowanych przez szkołę w celu ich realizacji.

Organizacja pracy szkoły w systemie zmianowym związana jest z warunkami lokalowymi szkoły. Zapewnienie warunków działania szkoły, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki – zgodnie z art. 5 ust. 7 pkt 1 *ustawy o systemie oświaty* – jest zadaniem organu prowadzącego. Zagadnienie to, podobnie jak kwestia dotycząca liczebności klas (regulowana na poziomie ustawy), nie stanowi materii, która może być opisywana poprzez wymagania. Jak bowiem wskazano wyżej, wymagania stanowią o działaniach, które w określonych obszarach zobowiązana jest podejmować szkoła, samodzielnie dobierając metody i sposoby działania służące spełnieniu danego wymagania.

W związku z uwagą dotyczącą *uzależnienia podejmowania przez przedszkole/szkołę/placówkę działań antydyskryminacyjnych od zgody rodziców i we współpracy z nimi* wyjaśnić należy, że zapis (znajdujący się w charakterystyce wymagania *Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne*, na poziomie podstawowym), odnoszący się do realizacji działań antydyskryminacyjnych, nie stoi w sprzeczności z gwarantowanym konstytucyjnie prawem rodziców do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem. Istotą tego zapisu jest wskazanie na powszechność prowadzenia przez przedszkola, szkoły lub placówki działań antydyskryminacyjnych, w tym w szczególności przeciwdziałanie formom wykluczenia (np. z uwagi na status społeczny i ekonomiczny), kształtowanie postawy zrozumienia wobec odmienności (np. kulturowej, światopoglądowej lub związanej ze zdrowiem i sprawnością) oraz uwrażliwianie na rozmaite zachowania dyskryminujące. Wpływ rodziców na działalność szkoły, w tym również w zakresie prowadzenia działań antydyskryminacyjnych, zapewniony jest w wymaganiu *Rodzice są partnerami szkoły lub placówki*. W charakterystyce tego wymagania na poziomie podstawowym zawarty jest zapis stanowiący, że rodzice współdecydują w sprawach przedszkola, szkoły czy placówki i uczestniczą w podejmowanych działaniach. Zapis ten tworzy przestrzeń do współpracy z rodzicami, rozumianą jako współdecydowanie i współodpowiedzialność za to, co się w przedszkolu, szkole, placówce dzieje, jakie cele i zadania są realizowane i w jaki sposób. W związku z zagwarantowanym w tym wymaganiu udziałem rodziców w życiu szkoły – we wszystkich obszarach pracy, również w działaniach antydyskryminacyjnych – rodzice mogą współuczestniczyć

w kształtowaniu norm i zasad dotyczących funkcjonowania społeczności szkolnej oraz planowaniu i realizacji przez szkołę działań służących równemu traktowaniu i przeciwdziałaniu dyskryminacji. Dlatego też nie jest uzasadnione wprowadzanie dodatkowych uwarunkowań dotyczących udziału rodziców w realizowanych działaniach antydyskryminacyjnych.